

Petra Aguirregomezcorta

*Eibar, Gipuzkoa
(1926)*

Aurkibidea

Biografia

Otaola-Kiñarraga bailarako Egiguren ("Eguren") baserrian jaioetakoa 1926an. Ezkondu ondoren Eizkoaga baserrira joan zen bizi izatera. Landare eta sendabelarren inguruko kontu asko ezagutzen ditu.

Zintak

AB-316

- **Proiektua:** Egoibarra - Eibartarren Ahotan
- **Elkarrizketatzailea(k):** Alberdi Bilbao, Itziar - Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2001-07-19
- **Iraupena:** 93 min
- **Euskarria:** Hi8

Pasarteak

1. Landare izenak I

- **Erref:** AB-316/003
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:05:08. **Bukatu:** 00:08:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Alpapa ("Alpapia") abereei jaten emoteko erabiltzen da. Altza, erreka ertzean egoten den zuhaitza da. Landare eta zuhaitz izenak aipatzen dituzte: alkasia, anis-belarra ("sartain-ipurdia"), "millua", "apiua", "araotia" (Araba-otia)...

2. Landare izenak II

- **Erref:** AB-316/005
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:09:28. **Bukatu:** 00:11:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Larra eta sasiaren arteko ezberdintasuna. Sastraka ("sastrakia"), zuhaixkak dira eta larraren familiakoak. Artaburuari "artaputza" edo "ustela" esaten diote.

3. Landare izenak III

- **Erref:** AB-316/007
- **Iraupena:** 0:02:46. **Hasi:** 00:12:22. **Bukatu:** 00:15:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Artearen ezkurra. Artalia eta artaburua. Arto-lorea "Artoloria". Arto-berdea "artoberdia", ohiko artoa baino beranduago ereiten da eta abereentzako izaten da. Astaputzak hauts beltz bat botatzen du eta ez du balio jateko. Astakarduari, "Kardulatza" esaten diote.

4. Landare izenak: "lekitto-bedarra"

- **Erref:** AB-316/010
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:18:23. **Bukatu:** 00:19:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

"Leketto-bedarra" edo iraka belar txarra da eta hazten den lekuan ez da beste ezer ereiten. Hazia lurrean sakon izaten du. Lurrari su ematen hil daiteke belar hau.

5. Landare izenak IV

- **Erref:** AB-316/012
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:23:08. **Bukatu:** 00:25:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

"Bedar-latza", arropan itsatsita geratzen da; "Bedar-mina" edo pasmo-belarra; berbena-belarra "berbenia".

6. Landare izenak V

- **Erref:** AB-316/014
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:28:15. **Bukatu:** 00:30:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

"Bizixo-bedarra", bat baino gehiago daude; Erramua edo "erauntza", "erromerua".

7. Sendabelarrak I

- **Erref:** AB-316/015
- **Iraupena:** 0:04:45. **Hasi:** 00:30:00. **Bukatu:** 00:34:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

"Arantza-zurixak", tentsioa kontrolatzeko eta bihotzeko gaitzentzat balio du; "Arantza baltzari" batzuek elor-arantzia (?) deitzen diote; "errosarixo-bedarra" edo "muitza"; "erremolatxia", "eskarolia", "eskarolia"; "flota", intsusaren enatzerakoa da baina txikiagoa. Usain berdina daukate biek.

8. Landare izenak VI

- **Erref:** AB-316/016
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:34:45. **Bukatu:** 00:37:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

"Eztul-bedarrak" estula emoten dau, hats bat botatzen duelako. Gari mota ezberdinak aipatzen dituzte: bizarduna eta bizarrrik gabekoa, motzagoa edo luzeagoa... "Garua" edo "iria"; "friskua";

9. Sendabelarrak II

- **Erref:** AB-316/018
- **Iraupena:** 0:07:10. **Hasi:** 00:38:30. **Bukatu:** 00:45:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Garai batean, inguru guztia gaztainadiz beteta zegoen ("goiz-gaztaña", "iñurriña", "abadiña", "indixa gaztaiña"...Gaztaina ezberdinei buruz hitz egiten dute. "Irustarbixa", ilea errezago ateratzeko erabiltzen zen. "Iodo-bedarra", zauri bat egin ezkeru hau sendatzeko balio zuen. "Ebagi-bedarra" ere zauriak eta granoak sendatzeko erabiltzen zen. Nola prestatzen zen kontatzen dute. "Belarri-bedarra", kaktusaren antzekoa da eta belarriko mina kentzeko erabiltzen zen, goilaratxo batez landarea estutuz eta ateratzen ziren tantanak, belarrira botaz.

10. Landare izenak VII

- **Erref:** AB-316/020
- **Iraupena:** 0:04:23. **Hasi:** 00:46:00. **Bukatu:** 00:50:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

"Jangoikuan hatzaparrak"; "Kiñarria" landarearen inguruan erle asko ibiltzen dira. Eibarko Kiñarra-Otaola-bailariari buruz hitzegiten dute. "Gorostixa"; "Itxuskixa" edo "kirua" berdinak diren edo ez eztabaidatzen dute. "Kukufrakia".

11. Perretxikoak

- **Erref:** AB-316/021
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:50:23. **Bukatu:** 00:52:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Perretxiko bila

Laburpena:

Kuletrua, dagoen perretxikorik onena da baina zaila da aurkitzea. Umeak zirenean, batzen zituzten baina aspaldi ez dituzte ikusi. Harizti eta pagadietan ateratzen zen. Perretxikorik onenak jateko: onguak, robelloiak, úrritxak, urdinak, kuletruak. Nola prestatu: Plantxan, frijituta, tortillan...

12. Landare izenak VIII

- **Erref:** AB-316/024
- **Iraupena:** 0:04:16. **Hasi:** 00:55:31. **Bukatu:** 00:59:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Natura » Flora

Laburpena:

Madari motak: "ur-madarixa", "negu-madarixa", "makatza goixaukua"...; "Manzanillia"; Intusia; "Matxin-garratza", belarra mozten zebiltzenean, egarria kentzeko edaten zuten; mizpira edo "mixpiria"; "mimosia"; menda-belarra ereindakoa bada, "bendia" edo "benfa-fiña" esaten zaio eta bakarrik ateratzen bada, "batana".

13. Landare izenak IX

- **Erref:** AB-316/025
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:59:47. **Bukatu:** 01:02:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Oloari buruz hitz egiten duten "Olo-gaiztua" edo bakarrik ateratzen zena, gari artean ateratzen zen eta kendu egin behar zen. Ongo-beltza. Goroldio edo "odolgixa". Pagatxa edo "pagotxa", abereentzako janari bezala erabiltzen da eta erein egiten da. Otea.

14. Sendabelarrak III

- **Erref:** AB-316/027
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:02:45. **Bukatu:** 01:04:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:

Pasmo-belarra edo "sinusitis-bedarra". Enplastuak egiteko oso ona zen. Enplastuak zelan egiten diren azaltzen dute

15. Landare izenak X

- **Erref:** AB-316/029
- **Iraupena:** 0:05:30. **Hasi:** 01:06:24. **Bukatu:** 01:11:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Natura » Flora
- Baserrria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Patata, pikua, perrexila. "Pipar-bedarra", belar txarra da. Liburuan agertzen diren landareak identifikatzen dituzte: Margarita, pipar-txorizerua, "pipar-haundixa", porruak, sahatsa, "sapedarra" (lurrean zabaltzen da eta asko zabaltzen da), sagarra, "zartain-ipurdixa", "sekula-bedarra", zapo-kipula.

16. Landare izenak XI

- **Erref:** AB-316/031
- **Iraupena:** 0:03:44. **Hasi:** 01:13:25. **Bukatu:** 01:17:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Saltsak, txanpiñoia, tomatea, "txarri-bedarra". "Txidarra"-ri buruz hitz egiten dute eta sasoian-sasoikoa ereiten zen. Pagotxa segakin mozten zen. "Negu-bedarra", gariaren antzera ateratzen da. "Txori-kardua".

17. Gerra garaian zer jaten zen

- **Erref:** AB-316/032
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 01:17:09. **Bukatu:** 01:19:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Umetan eta gaztetak ez zituzten dilista edo "lentejak" jaten. Gerra garaian, batata edo "boniatua" jaten zuten patataren orde. Baba beltzak, zuriak eta gorriak jaten zituzten. Baserrietan kalean baino gose gutxiago pasatu zen. Kaleko jendia, ogia eta babarrunak jatera joaten ziren baserrietara.

18. Landare izenak XII

- **Erref:** AB-316/033
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 01:19:56. **Bukatu:** 01:22:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:

Untza, "urra-arbolia", urkia edo "urkixa". Urrari, "urritxa" esaten diote. Zandarra, abereek gustora jaten dute. Zumia. Azeri-buztana.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-18

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com